

BRONXIAL ASTMA

*Imamova Y.A.**Farmakognoziya va Farmasevtik texnologiya kafedrası assistenti**Olimjonov Q.O.**4-bosqich farmatsiya fakulteti talabasi**Samarqand davlat tibbiyot universiteti*

Annotatsiya. Bronxial astma - nafas yo'llarining siqilishi bilan tavsiflangan nafas olish kasalligi. Asosiy patogenez ko'rinishda, shuningdek, atrof-muhit omillari kasalliklariga chalingan shaxslarda uchraydi. Klinik xususiyatlari, belgilari, tashxisi va joriy davolash ko'rib chiqiladi. Bu kasallikning oqibatlari va davolash yo'nalishlar ta'riflanadi

Kalit so'zlar. Bronxial astma, allergiya, respirator viruslar, kortikosteroidlar, epiteliy qatlami, beta-agonistlar.

Dolzarbli. Ta'sirlangan bemorlarda odatda anormal o'pka tovushi va nafas olish yo'llari yallig'lanishi kuzatiladi. Shuningdek, xirillash, shishgan yuqori nafas yo'llari va allergenlar sabab bo'lgan teri toshmasi bularga misol bo'ladi. Anamnezni yig'ish paytida astmaning keyingi belgilari aniqlanishi mumkin. Shifokor astmatikning chastotasi va intensivligi haqida ma'lumot to'playdi (masalan, xirillash va nafas qisilishi), shuningdek allergen yoki boshqa vositalar bo'lsa bu alomatlar paydo bo'lishiga yoki yomonlashishiga olib keladigan jarayonlarni hisobga oladi. Agar astma tashxisi qo'llab-quvvatlansa kasallik tarixi, va fiziologik tekshiruv, o'pka funksiyasi testlari o'tkaziladi.

Patogenez

Astmaning aniq sababi noma'lum bo'lsa-da, ko'plab tadqiqotlar buni aniqlashga imkon beradi. Ehtimol, patofiziologiyaning eng diqqatga sazovor darajasi bu havo yo'llarining epiteliysi. Sog'lom odamlarda bu epiteliy qatlami asosiy rol o'ynaydi, shilimshiq qavati allergenlarni ushlab qolish orqali organizmni himoya qiladi. Ushbu vazifani bajarish uchun epiteliy qatlamida maxsus birikmalar mavjud bo'ladi. Biroq, astma bilan og'rigan odamlarda bu birikmalar buziladi, patogenlarning tanaga kirib, sezgir bo'lishiga imkon beradi. Bunday holat nafas sistemasi buzulish oqibatlariga olib keladi. Xususan, eozinofillarni jalb qilish natijasida sitokinlar (bir turdagi immun javobda ishtirok etadigan hujayra signalizatsiya oqsili) havo yo'lga hissa qo'shadi astma uchun xarakterli yallig'lanish hosil bo'ladi.

Belgilari

Astmaning eng keng tarqalgan belgilari nafas qisilishi, yengil hushtak tovushi (xirillash), kuchayishga moyil bo'lgan yo'tal bilan tavsiflanadi. Bundan tashqari

ko'krak qafasining siqilishi kuzatiladi. Agar bu alomatlar yanada og'irlashsa, ular uxlashda qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin.

Davolash

Davolanish hali ishlab chiqilmagan. Buning o'rniga, klinik maqsadlar nazorat qilishga qaratilgan va ularning kuchayishini oldini olish asosiy o'rinni egallaydi. Asosiy davolash usullaridan ba'zilar ingalyatsion kortikosteroidlar, uzoq muddatli beta-agonistlar, leykotrien modifikatorlari, va teofillin. Davolash kasallikning og'irlik darajasiga bog'liq. Sog'liqni saqlash institutlari yengil intervalgacha holatlarni ko'rsatadigan buzilishlar kundalik dori-darmonlarni talab qilmaydi, kasallikning yengil holatlarida bemorlar ingalatsiyaning past dozasi qo'llashlari kerak deb hisoblaydilar. Kortikosteroidlarni o'rtacha darajada kasallangan shaxslar past dozada ingalatsiyadan foydalanishlari kerak, Kasallikning og'ir holatlarida bemorlar doimiy yuqori dozada uzoq muddatli beta-agonistlar bilan kortikosteroidni birgalikda qo'llashlari kerak.

Kortikosteroidlar astmaning asosiy davosi hisoblanadi; ammo, ular mumkin qo'shimcha dori-darmonlar bilan yordam beradi. Kortikosteroidlar astma alomatlarini yengillashtiradi nafas yo'llarining yallig'lanishini kamaytiradi. Hozirgi vaqtda klinik foydalanish uchun kortikosteroidlar ingalatsiyaning olti turi mavjud. Ularning farmakokinetikadagi farqlari bemorlarning ehtiyojlarini qondirishning turli xil variantlari uchun imkon beradi. Ushbu kortikosteroidlarni uzoq muddatli beta-agonistlar bilan to'ldirish mumkin va bu astma alomatlarini yanada yengillashtiradi. Ayniqsa, tungi vaqtda astma xurujlari kasalxonaga yotqizish va o'lim bilan juda bog'liq. Shunday qilib, yana bir asosiy klinik maqsad tungi simptomlarga qarshi profilaktika choralarini ko'rish. Uzoq muddatli beta-agonistlar bilan ko'pincha kortikosteroidlar kundalik foydalanish uchun buyuriladi (agar ular yolg'iz qo'llanilsa, ular o'lim xavfini oshirishi mumkin), ular tungi simptomlarni kamaytirishda ham yuqori samarali. Umuman olganda, ular kasallikning kuchayishi xavfini kamaytirishda juda samarali vositalardir.

Astma simptomlarini oldini olish uchun ishlatiladigan yana bir dori - teofillin – a og'iz orqali qabul qilinadigan bronxodilatator. Ushbu davolashning samaradorligi o'pkaning holatiga bog'liq. Biroq, bu dori kamroq buyuriladi, chunki foydalanuvchilarga ko'proq yon ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanadigan adabiyotlar

Усманова, М. Б., & Имамова, Ю. А. (2022). ЛУК РЕПЧАТЫЙ– ПРИМЕНЕНИЕ В МЕДИЦИНЕ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 4-2), 914-917.

Mirzoyeva, F. A., Imamova, Y. A., & Meliqulov, O. J. (2022). Medicinal plants and their properties. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(4), 1140-1144.

Шкурова, Д., Усманова, М., & Имамова, Ю. (2021). Private technology of powders Preparation of powders with abrasives, dyes and hard powders, extracts and essential oils. *Экономика и социум*, (11), 90.

Шкурова, Д., Усманова, М., & Имамова, Ю. (2021). Порошоларинг хусусий тухнологияси тузгувчи, буёвчи ва кийин майдаланувчи моддалар, экстрактлар ва эфир мойлари билан порошоклар таййорлаш. *Экономика и социум*, 11, 90.

Имамова, Ю. А., & Усманова, М. Б. (2022). РОДИОЛЫ РОЗОВАЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ РАБОТОСПОСОБНОСТИ ОРГАНИЗМА. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 4-2), 901-904.

Қўйлиева МУ, Э. М., Усманова, М., & Имамова, Ю. (2021). General information on the age of Chilonjtyda, its composition, application in folk medicine, its features and their different types, conditions for cultivation. 8. *Шкурова, Д., Усманова, М., & Имамова, Ю.*

Imomova, Y., Usmonova, M. B., Yo'ldoshev, S., & Ahmadov, J. (2021). DORI VOSITALARINING ZAMONAVIY TAHLIL USULLARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(8), 587-596.

Imamova, Y. A., & Meliqulov, O. J. (2022). Dori vositasiga shakl berish va dori vositadagi ta'sir etuvchi moddalarning ajralib chiqishi haqida tushuncha. *Science and Education*, 3(11), 126-134.

Имамова, Ю. А., Усманова, М. Б., & РОДИОЛЫ, Р. ORIENSS. 2022. № Special Issue 4-2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rodioly-rozovaya-dlya-povysheniyarabotosposobnosti-organizma>.

Имамова, Ю. А. (2023). НЕПРОИЗВОЛЬНОЕ НОЧНОЕ МОЧЕИСПУСКАНИЕ (ЛЕЧЕНИЕ ТРАВАМИ). *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 15(5), 26-29.

Xaydarov, M. (2022). Involuntary Nighttime Urination.(Herbal Treatment). *Texas Journal of Medical Science*, 13, 112-114.